

آنالیز رخساره‌های سنگی و سیکل‌های به طرف بالا ریزشونده در نهشته‌های سیلیسی آواری سازند داهو (کامبرین پیشین)، واقع در شرق و جنوب شرق زرنند، شمال غرب کرمان

رضا موسوی حرمی^(*)، اسدا... محبوبی^۲، علی خرده‌مند^۳ و حامد زنده‌مقدم^۴

۱. استاد گروه زمین‌شناسی، دانشکده علوم، دانشگاه فردوسی، مشهد

۲. دانشیار گروه زمین‌شناسی، دانشکده علوم، دانشگاه فردوسی، مشهد

۳. استادیار گروه زمین‌شناسی، دانشکده علوم، دانشگاه شهید باهنر، کرمان

۴. کارشناس ارشد رسوب‌شناسی، گروه زمین‌شناسی، دانشکده علوم، دانشگاه فردوسی، مشهد

تاریخ دریافت: ۸۶/۱۰/۲۲

تاریخ پذیرش: ۸۶/۱۱/۲۰

چکیده

برای آنالیز رخساره‌های سنگی و شناخت عناصر ساختاری نهشته‌های سیلیسی آواری سازند داهو به سن کامبرین پیشین، دو برش داهوئیه (الگو) و گزوه به ضخامت‌های ۲۴۰ و ۲۲۷ متر واقع در جنوب شرق و شرق زرنند مورد مطالعه قرار گرفته است. آنالیز رخساره‌های سنگی و عناصر ساختاری منجر به شناخت ۹ رخساره سنگی و ۵ عنصر ساختاری شده است. رخساره‌های سنگی در سه گروه دانه درشت (Gcm)، دانه متوسط (Sp, St, Sh, Sl, Sr, Sm) و دانه ریز (Fl, Fm) دسته‌بندی شده‌اند. عناصر ساختاری شناسایی شده شامل CH, LA, FF, CR, CS می‌باشند. آنالیز رخساره‌های سنگی و عناصر ساختاری منعکس کننده محیط رسوب‌گذاری این نهشته‌ها در رودخانه پرپیچ و خم با بستر ماسه‌ای است. آنالیز چینه‌نگاری سکانشی نشان می‌دهد که رسوبات سازند داهو در طی افت سطح نسبی دریا در کامبرین پیشین شکل گرفته و سیکل‌های به طرف بالا ریزشونده که حجم وسیعی از نهشته‌های سازند داهو را در بر می‌گیرند، به دسته رخساره HST تعلق دارند که در اثر حرکات جانبی کانال و تغییرات در میزان فروروشینی حوضه بر جای گذاشته شده‌اند. امید است که این داده‌ها بتواند در تفسیر حوضه و بازسازی جغرافیای دیرینه در مقیاس محلی و ناحیه‌ای مورد استفاده قرار گیرند.

واژه‌های کلیدی: چینه‌نگاری سکانشی، رخساره‌های سنگی، سازند داهو، سیلیسی آواری، عناصر ساختاری.

مقدمه

داهو معرفی کردند که بعدها با مطالعات بیشتر و بر اساس تصمیم کمیته ملی چینه‌شناسی ایران نام سازند داهو انتخاب گردید و آن را معادل سازند لالون در شمال ایران قرار دادند (Stocklin, 1986). در بالای این سازند، همانند سازند لالون، کوارتزیت راسی قرار گرفته است که با کنگلومرای چرتی در قاعده مشخص می‌گردد. از لحاظ موقعیت چینه‌شناسی، سازند داهو بین سازند دزو در قاعده و سازند کوهبنان (میلا) در راس قرار دارد. هدف از این تحقیق آنالیز رخساره‌های سنگی، شناخت عناصر ساختاری و در نهایت تفسیر محیط رسوبی این نهشته‌ها است. همچنین قسمت اعظم نهشته‌های مورد مطالعه، شامل سیکل‌های به طرف بالا ریزشونده می‌باشد که با قاعده ماسه سنگی شروع و اغلب به رسوبات گل‌سنگی ختم می‌شوند. مکانیزم تشکیل این

رخساره‌های سنگی توسط فرایندهای رسوبی که در مناطق خاصی از محیط رسوب‌گذاری عمل می‌کنند، کنترل می‌شوند از این رو شناخت رخساره‌های سنگی به تفسیر فرایندهای همزمان با رسوب‌گذاری کمک شایانی می‌کند (Catuneanu, 2003). تشخیص مجموعه رخساره‌ها نیز یک عنصر خاص برای بازسازی محیط رسوبی دیرینه است که برای تشخیص تغییرات آب و هوایی و تاریخچه فروروشست حوضه‌های رسوبی مناسب می‌باشد. همچنین آنالیز دقیق رخساره‌ها پایه و اساسی برای تفسیر صحیح از چینه‌نگاری سکانشی است (Catuneanu, 2006). در شمال غرب کرمان، اطراف زرنند و کوهبنان، هوکریده و همکاران (Huckriede et al., 1962) توالی‌هایی از رسوبات گل‌سنگی و ماسه سنگی قرمز ارغوانی را تحت عنوان سری